

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

На сьогоднішній день переважна більшість підприємств всіх галузей економіки України постає перед гострою проблемою забезпечення власної екологічної та економічної безпеки як механізму оптимального управління ресурсами підприємства з метою найбільш ефективного їх використання, забезпечення стійкого функціонування та активної протидії негативному впливу різних чинників на ці види безпеки підприємства. Розв'язати таку проблему можливо лише в процесі ефективного управління еколого-економічною безпекою суб'єкта господарювання.

Таке управління визначають як «сукупність взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів, взаємодія яких передбачає цілеспрямований вплив на забезпечення стійкості, цілісності, захищеності та реагування на зміну його внутрішнього середовища для захисту інтересів, стабільного еколого безпечного та економічно ефективного розвитку з урахуванням зовнішніх умов та обмежень» [3].

Процес управління еколого-економічною безпекою підприємства характеризується певними особливостями, зокрема: властивими лише йому ознаками, критеріями ефективності управління і принципами, системою управління і етапами формування цієї системи, відповідним механізмом управління забезпеченням еколого-економічної безпеки, стратегією управління.

Зокрема, до основних ознак управління еколого-економічною безпекою підприємства слід віднести: 1) наявність певної сукупності взаємопов'язаних, взаємозалежних елементів (суб'єкта, методів та засобів управління), каналів прямого і зворотного зв'язку; 2) динамічність; 3) наявність складової, яка дозволяє вчасно виявити появу негативних змін чинників внутрішнього та зовнішнього середовища і своєчасно прийняти управлінські рішення щодо реакції на ці зміни; 4) існування і діяльність підприємства в умовах ресурсних, просторових і часових обмежень; 5) орієнтація на вирішення проблем в екологічних системах, де функціонує підприємство; 6) гнучкість і можливість пристосування до змін зовнішнього середовища.

Вихідною ознакою, за якою можна визначити надійність, оцінити якісні та кількісні параметри, порівняти альтернативні рішення розвитку управління еколого-економічною безпекою підприємства є критерій ефективності. На думку науковців, його можна сформулювати як «такий стан розвитку підприємства, який дозволяє досягти заданого рівня економічної ефективності за умов раціонального використання природних ресурсів, збереження якості екосистеми, в якій функціонує підприємство» [2]. Крім того, критеріями ефективності управління еколого-економічною безпекою підприємства можуть бути: швидкість реагування та збору необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, адаптація до змін; рівень досягнення зміни найважливіших показників діяльності підприємства за визначений період; швидкість отримання позитивних змін та їх достатність для відновлення параметрів життєздатності підприємства, забезпечення подальшої його стійкості та сталості.

Ще однією особливістю процесу управління еколого-економічною безпекою підприємства є його стратегічні пріоритети на основі ризику. Вчені вважають, що дані пріоритети мають складатися з наступних елементів [1]:

1) політика еколого-економічної безпеки підприємства, визначена вищим керівництвом підприємства з урахуванням небезпеки виробничого об'єкта (масштабів можливих аварій, збитків та ін.) і передбачених цільових і планових показників ризику. Вона повинна відповідати законодавству і раніше взятим підприємством зобов'язанням.

2) планування, яке включає: ідентифікацію ризиків, на які підприємство може впливати; вимоги законодавства; цільові і планові показники ризику; програму управління ризиком, процес її впровадження та функціонування; навчання та компетентність персоналу підприємства в галузі безпеки; проведення перевірок і коригувальних дій щодо управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик В.В. Сучасні стратегічні пріоритети управління еколого-економічною безпекою. URL: econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_4/70_4_1/16.Pdf (дата звернення: 15.10.2021).
2. Черчик А.О. Теоретико-методологічні основи управління еколого-економічною безпекою підприємства. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv/cqirbis_64.pdf (дата звернення 18.10.2021).
3. Черчик А.О. Чинники впливу на еколого-економічну безпеку підприємства. *Економічні інновації*. 2017. № 63. С.275-280. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2017_63_38 (дата звернення 20.10.2021).